

Экземпляр № 2

Муниципальный этап олимпиады школьников по марийскому языку и литературе 2023 – 2024 учебный год 7 класс

Чылаже – 120 балл.
Пашалан 150 минут пуалтеш.

1. Шомак-влакым кызытсе орфографий мутерын йодмыжо почеш марла возен ончыктыза. (5 балл)
Предложений, определений, дополнений, прост ой предложений, сложный предложений.

2. Мутлаште йо%ылыш-влакым терлыза. (5 балл)
Ончегече, ксегерчен, илыш-корно, имневече, ўдрамаш.

3. Эскераш шомаклан синоним радамым ыштыза. (5 балл)

4. Ойлончо-влакым член шот дене лончылыза да ойлымаш ужашым ончыктыза. (10 балл)

Тый нимом от пале. Вара мыйын кувам адак йўдше-кечыж е клубышт о княш т ў%алеш. Клублан верчын кунар-гана кочде малаш возаш логалын. (Н. Арбан.)

5. Шомак-влакым состав дене лончылыза. (5 балл)
Кидышт ыж е, кеч-мом, мурызышт ым, палемдаш, писын.

6. Схемылан келшыше шомак-влакым кычал муза. (5 балл)



7. Кўэмалтше савыртышым кычал муза да мом ончыктымжым умылтарыза. (5 балл)

Клубышт о т аче каныш улмаш, садлан ик чонанымат ыж ым вашлий.

8. Текстым чо%алтме могырым аклыза (каласкалымаш, описаний але шонкалымаш). (5 балл)

Кумшо гана савушын т олын кайымеке, сурт оза сўан калыклан кудывечыш пураш т емла; капка ончылно кучен шогалт ыше е%алан кудывечыш пуримо годым качымарий велым икмыняр оксам пуат. Кудывечыш пуримеке, качымарий куту ве%е дене пырля кече почеш кудывечым кум гана кудал эрт а, а вашешышт сыра корка дене лекше орье% ончылно кудал эрт ымекышт, ўдыр орва кышам т ошкалеш. Вара перт ыш кутурак-изирак шот дене пурат : ондак т улар марий, почешыж е карт, качымарий ден вуйлат ыше, савуш да молат. (Г. Яковлев.)

9. **Паре%ге** шомакым синонимже дене вашталтен, ойлончым чо%ыза. Кундемыштыда кучылталтше эше кум кундемой (диалект) шомакым возыза. (10 балл)

10. **Шинча** (капкыл ужаш) шомак дене кылдалтше калыкмут-влакым возыза. (5 балл)

11. Шкендан портретдам мут полшымо дене сўретлыза. (10 балл)
мож ет корандаш?

12. Чын вашмутым ойырен налза. (5 балл)

1.1. «Атаманыч» повестыш авторжо:

- А) В.Иванов
- Б) В.Юксерн
- В) В.Сапаев
- Г) Н.Лекайн

1.2. В.Ивановын «Всдш° келге, серже тура» повестыштыже тс%о геройын лсжм°?

- А) Соколов Элыксан
- Б) Ару Эйно
- В) Уланов Ондре
- Г) Уланов Йыван

1.3. Никандр Ильяковын «Латик кролик» ойлымашыжын тс%о геройжо:

А) Витя

Б) Вера

В) Толик

Г) Миша

1.4. Мо тугай гипербол?

А) Произведенийсе геройын посна койышыжым, предметым, действийым утыждене кугемден ончыкта.

Б) Эртыше илыш гыч кугу событий.

В) Айдемын койышыжым, предметым, действийым утыждене иземден ончыкта.

Г) Ожно лийше чын событийым, но илыш гыч кайыше герой-влакым ончыкта.

1.5. «Порт» ойлымашын авторжо:

А) Ю.Артамонов

Б) Г.Алексеев

В) В.Сапаев

Г) Н.Ильяков

13. Палемдыме ужашым могай произведений гыч налме? Авторжым палемдыза. (4 балл)

«Савак вел веселанак ила. Тушт о эрдене кече лектеш – шийым шавалт а. Молан гынат дыр Савак марийын порт ше%огел ломберышт ыж е, корем йымал арамашт ыж е укшыж еда йсдат -кечат, лым лийде, шсшык шсшка, молан гынат дыр идым-пече куэж еда, чодыра покшел пснчыж еда куку мура. Йыраваш т срл кайык и мура, и шсшка, ке%еж гоч эре ссанла vele шокт а...»

14. Почеламут ужаш-влак почеш автор-шамычым чын вера%одыза. (3 балл)

А) Мсндыр верыш, пеш торашке

Марий вате кудалеш.

Мардежан вагон окнашке

Чсчкыдынак ончалеш.

Олык Ипай

Б) Сылне мурым тек шокталте,

Йсқан родо, сай ксслем,

У йскет ден, чот йо%огалтын,

Куандаре шемерем!

Шабдар Осып

В) Куэрласе кайык деч мый тунемым

Муро семым шсм-кылыш погаш,

Шуйналт вочшо кугу тмшт семын,

Куанен, илыш дене йогаш.

Осмин Йыван

15. Нине ой-влакым могай литературный герой каласен? Могай произведенийыште? (4 балл)

А) «Поянын киндыже е%о псжвсдан, е%о вср йршан... Тудын киндыжым кочмешкем, лучо шужен шинчем».

Б) «Тышан колена манын, огына ойгыро. Мемнан вср гычын у илыш илана, у эрык толеш».

16. Произведенийын жанржым да авторжым палемдыза. (5 балл)
«Маскаиге», «Изи тумо», «Петю», «Акпатыр», «Марий кундем почмылан».

17. Ончыктымo герой-влак могай произведений гыч улыт? Произведенийын авторжо ден жанржым палемдыза. (9 балл)
Огаптя, Анфиса, Кузьма;
Пашай, Эвай, Тойблат;
Мамаев, Арканов, Потыр.

18. «Всдш йога – серже кодеш» повестьыште марий калыкын могай ончыклык лсмл эргыже нерген ойлалтеш? (2 балл)

19. Пейзаж нерген умылымашым пуыза. (2 балл)

20. Палемдыме поэт да писатель-влакын чын лсмыштым возыза. (6 балл)

С. Чавайн, Дим. Орай, Шабдар Осып, М. Шкетан, Н. Ильяков, Йыван
Кырля.

21. Молан М. Шкетан ойлымашыжлан «Илыш җжеш» вуймутым
пуэн? (10 балл)



Экземпляр № 2

**Муниципальный этап олимпиады школьников
по марийскому языку и литературе
2023 – 2024 учебный год
8 класс**

Чылаже – 95 балл.
Пашалан 150 минут пуалтеш.

1. Мо тугай синтаксис? Мо тугай пунктуаций? (2 балл)

2. Ойлончо (предложений) гыч муткылдыш-влакым возен лука да чыла лончылыза. (5 балл)
Лудмо книга нерген мом ойлен керт ат ?

3. Йыгырмут-влакым ыштыза, ойлымаш ужаш-влакыштым палемдыза. (6 балл)
*Ик, ой –
ик, ий –
ош, канде –
ут о, дене –
шинча, ваш –
пундыш, т ун, понго –*

4. Текстыште препинаний знак-влакым шындыза. Палемдыме ойлончым синтаксис могырым лончылыза.
(Чылаже – 10 балл: 5 балл – препинаний знак-влаклан, 5 балл – лончылымылан.)

*Айдемын ылышыж е.
Айдемылан ылыш ик гана веле пуалт еш. Тудым пайдалын икшырымын илен эрт арымнан. Вет каж не ен тиде шочмо элын ончыкыкшо пұрымашыж е. А ылыш тиде вошт ончыш урок подвиг. Тўняшт е ваш-ваш полшен илаш пеш кўлешан койыш. Тидын годымак мўнгышт ат т унемме да паша верышт ат чыла вере шкендым сайын кучыман. Тунам т ыйын нергенет ойлат Да ушан-шот ан айдеме кушкеш.
Шерыж ат кочыж ат куан ден орлыкшат чылаж ат айдемылан логалеш. А нелым чыт ен лекше ен кеч-кушт ат шкенжым ушанлын*

*ончыкт а. Тыгай айдеме вуйым ок сак пеныж ок кошт уло вий-куат шым поген т ут карым сена да чот т ыршен шке шонымашкыж е садак шуэш.
(З.А. Беляева)*

5. Йылмышанчын ужашыже-влакым палемдыза. (5 балл)

6. Пуымо предложенийлаште служебный ойлымаш ужаш-влакын тўшкаштым палемдыза. (10 балл)

Мом ышт ем гын? Мый гын сайын т унемам. Ышт ет гын, чыла лиеш. Тый т олын шуыч мо? Кок гана ойлышымыс. Тидым мый гына палем. Тол-ян вокт екем. А т ый т олат ? Мый лудам, а т ый колышт ат .

7. Синоним радамым шуйыза. (5 балл)

*Шолдыра, ...
чечен, ...
тембалне, ...
куржам, ...
шуко, ...*

8. Увертарымашым чын возыза, препинаний пале-влакым шындыза. (5 балл)

9. Олмештыш мут-влакым падеж дене вашталтыза: *ме, икмыняр, шкеж ак, мый.* (4 балл)

10. «Илыше кў» легендыште могай марий патыр нерген ойлатеш? (3 балл)

11. Могай произведенийыште икымше Совет Ушем Герой нерген возымо? Геройын лўмжў. Произведенийын авторжо. (3 балл)

12. Г. Михайын басныже-влакым палемдыза. (5 балл)

ОМ №00100325

13. М. Шкетанын могай ойлымашыже автобиографий сынан? Тўн геройжым палемдыза. (4 балл)

14. Я. Ялкайнын шочмо кундемжым да автобиографий сынан повестышым палемдыза. (3 балл)

15. Икымше марий опер кузе маналтеш? Могай драме почеш тудым келыштарыме? Драмын авторжо. (3 балл)

16. Мо тугай сылнымут деталь? (3 балл)

17. Н. Ильяковын «Латик кролик» ден В. Сапаевын «Мом каласет, Миля» произведенийын геройжо-влакын – Витя ден Толян – икгай койышыштым палемдыза. (5 балл)

18. «Муро орланге» ойлымашыш пуртымо муро-влакым могай кок тўшкалан шелаш лиеш? Ойлымашын авторжым палемдыза. (4 балл)

19. «Чапле паша кок ўмырым ила» калыкмутым эссе семын умылтарен возыза. (10 балл)



Экземпляр № 2

Муниципальный этап олимпиады школьников по марийскому языку и литературе 2023 – 2024 учебный год 9 класс

Чылаже – 87 балл.
Пашалан 180 минут пуалтеш.

1. Мо тугай синтаксис? (5 балл)
2. Палемдыме суффикс-влак могай ойлымаш ужашлаште кучылталтыт? Пример дене пе%гыдемден возыза. (6 балл)
А) -дымо
Б) -ге
В) -ка
3. Ойлончым синтаксически лончылыза. (5 балл)
Эх, шыргыкт ен йогышо памаш деке вашкерак миен шуаш да, кумык лийын, т амле йсшт °вэдшым шер т еммешке йсаш ыле!
(А.М.-Азмекей)
4. Ойлончо гыч муткылдыш-влакым (мут сочетанийым) возен лука, могай йен дене кылдалтыныт, ончыктыза. (4 балл)
Ик каныш кечын мый ече дене чодырашке кайышым.
5. Мо тугай алфавит? (5 балл)
6. Эре мутлан синонимым-влакым ыштыза. (Каж не синонимлан 0,5 балл)
7. Марий йылмыште кунам ё буква возалтеш? (5 балл)
8. Мут-влакым рушла кусарыза. (5 балл)
Рашемдык, ешарт ык, угорно, т айык, ойсем, пелонго, кидвозыш, йўклончыш, семейогын, чынойлыш.

9. «Изи т улым изинек йорт ө» кўэмалтше савыртышын ынжым (значенийжым) умылтарыза. (5 балл)
10. Шочмо кече вашеш саламлымашан серышым шке палымыланда, тунуктышылан але лишыл е%оланда возыза. (5 балл)
11. Поэт ден писатель-влакын чын лўмыштым возыза. (5 балл)
А) С. Чавайн
Б) О. Шабдар
В) М. Шкетан
Г) О. Ипай
Д) И. Осмин
12. Ончыктымo герой-влак могай произведений гыч улыт? Произведенийын лўмжым, авторжым да жанржым палемдыза. (9 балл)
А) Борис Николаевич, Зайнит Эрай, Алина –
Б) Эчавий, Тулбай, Изерге –
В) Лайна, Овдакий, Эйно Ару –
13. Нине герой-влак могай произведений гыч улыт? Произведенийын да авторын лўмыштым серыза. (5 балл)
А) Овоп
Б) Савий
В) Юлавий
Г) Юкей
Д) Васли Йыван
14. Писатель-влакын чын лўмыштым, фамилийыштым да ачалўмыштым возыза. (3 балл)
А) Г. Ефруш
Б) Д. Орай
В) П. Першут
15. Могай литературный герой ты ойым каласен? Тыгак произведенийын лўмжым да авторжым палемдыза. (3 балл)



ОМ №00100325

*«Байкал т енгыз деч Элнет серышке шумеш лат кок ий т олынам...
Лат кок ий! Кум ий ынде Элнет вокт ене эрт арем. Кум ий т ый декет
уналыкеш т олаш шонем ыле. Да иж е т олын шуым. Вараш кодмемлан ит
өпкеле...»*



16. Могай марий писательын лўмже нине вершер дене кылдалтын?

(5 балл)

- А) Морко район Кўчык%оер ял –
- Б) Мишкан район Чорай ял –
- В) Шернур район Марий Пижай ял –
- Г) Оршанке район Тошто Крешын ял –
- Д) Морко район Изи Корамас ял –

17. В. Юксерн «Вўдшў йога – серже кодеш» повестьыштыже могай кугу шанчызе, академикын йоча жапшым сўретлен ончыктен? (3 балл)

18. Яныш Ялкайнын автобиографий сынан трилогийым ыштыше повесть-влакшын лўмыштым возыза. (3 балл)

19. Произведений да герой-влакын лўмыштым чын ушыза. (2 балл)

- | | |
|-----------------------------|------------------|
| А) «Ачамын йўратыме мурыжо» | 1) Пестай |
| Б) «Орина кова» | 2) Виктор Эманов |
| В) «Авамын куэже» | 3) Начук |
| Г) «Вакш йонгышта» | 4) Микита |

Экземпляр № 2

Муниципальный этап олимпиады школьников

по марийскому языку и литературе

2023 – 2024 учебный год

10 класс

Чылаже – 100 балл.

Пашалан 180 минут пуалтеш.

1. Скобкым почын, мут-влакым чын возыза. (10 балл)

Ий (гот), ошалге (канде), вакш (оза), йырым (ваш), куд (шўде), кум (т ўж ем), вакш (перт), ик (оян), изиш (изиш), вуй (леп), кинде (шинчал), вуй (чием), йоча (сад), кок (шўде), мера% (иге), мокт ем (мур), кок (миллион), олма (пу), ваш (ваш), вуйге (йолге).

2. Палемдыме шомакым морфологически лончылыза. (5 балл)

Вуйышт ым кўшкў нўлт алше пат ыр **пўнчў-влак** огыт ат т арване.
(Ю. Арт амонов)

3. Калыкмут-влакым марлаш кусарыза. (5 балл)

Человек славен т рудом.

Гост и – украшение праздника.

Ленивого и работ а ст ыдит ся.

Доброе дело ж ивет два века.

Молодост ь два ж ды не приходит .

4. Мо тугай цитате? (5 балл)

5. **Юж гунам** мутлан синонимым-влакым ыштыза. (Каж не синонимлан 1 балл, но 5 деч шуко огыл)

6. Пуымо шомак-влакын синоним радамыштым шуйыза. (10 балл)

Лўмдылаш –

Пагыт –

Тембаке –

7. Текстым лудын лекса. Палемдыме шомак-влакым возен лукса, состав шот дене лончылыза. Нунын ойлымаш ужаыштым палемдыза.

(10 балл)

Пич чодыра шке помышешыж е ала-мом **шылт ыме** семын шып шога. Теве изи пўнчў вуй кыж -ж шокт ен т арваныш, пуйт о т удо шке дечше **ала-мом** покта а. Вес пушентат т удын **йўкышкыж** ў ушыш. Ик ж ап гыч уло чодыра **помыж алт ме** гай лие – ваш-ваш шыве-шыве **мут ланаш** т ўнгальч. (В.Иванов.)

8. Шочмо мланде нерген кум калыкмутым возыза. (3 балл)

9. Рушла возымо мут-влакым марла кусарен возыза. (5 балл)

Ост ров, пляж , ат мосфера, фамилия, предлож ение, полуост ров, алфавит , музей, граница, монолог.

10. Чын вашмутым ойырен налза. (5 балл)

1.1. Н.Лекайнын «Кўрт нь° вий» романж е т удын могай вес произведенийж е негызеш шочын?

А) «Кандаш вате»

Б) «Насти»

В) «Ш°ртнь° падыраш»

Г) «Пакет»

1.2. С. Николаевын «Салика» пьесе мучашт ыж е Салика ден Эчук дене мо лиеш?

А) ойырлат

Б) бурлакыш каят

В) ялыште илаш кодыт

Г) олаш каят

1.3. С. Чавайн «От о» почеламут шым могай ийышт е возен?

А) 1905

Б) 1910

В) 1907

Г) 1915

1.4. Эпический ж анрын куту формыж ым кузе маныт ?

Экземпляр № 2

- А) повесть
- Б) роман
- В) ойлымаш
- Г) балладе

1.5. К. Коршуновын «Аксар ден Юлавий» драмышт ыж е дейст вий могай курымышт о эрт а?

- А) XIV курымышто
- Б) X курымышто
- В) XVI курымышто
- Г) XX курымышто

11. Палемдыме герой-влак могай произведений гыч улыт? Тыгак авторжым да произведенийын жанржым палемдыза. (3 балл)
Тамара, Сакар, Чачи, Зверев, Василий Александрович.

12. Тиде ойым могай литературный герой каласен? Могай произведенийыште? (4 балл)

«Тау, авай, ончен кушт ымет лан! А ынде мыйым чапле подвиглан благословит ле».

13. Писатель-влакын чын лумыштым, фамилийыштым да ачалумыштым возыза. (Чылаж ге 5 балл)

- А) В.Юксерн
- Б) Я.Алексейн
- В) Г.Микай
- Г) Г.Ефруш
- Д) Й.Кырла

14. С.Г. Чавайнын «Элнет» романыштыже Григорий Петрович могай семўзгар дене шокта? (2 балл)

15. Сылнымутан литературлан кушкаш да виянгаш полшышо литературынын посна ужашыжым кузе маныт? (5 балл)

16. Андрий Толкынын волостной управыште кугурак йолташыжын лўмжō. (2 балл)

17. «Кўртньō вий», «Кугу сарын тулыштыжо», «Кугезе мланде» роман-влакым возышо авторын псевдонимже. (3 балл)

18. Р. Минуллин, Г. Тукай, М. Джалиль могай пошкудо калык литературынын виянгденыт? (3 балл)

19. Сочинений. (Темым т ўрыс почын пуымо, йонгылыш-влак деч посна возымо пашалан 10 балл)

Ойырен налаш теме-влак.

1. Пиал нерген шонкалымаш.
2. Кє лияш, могай лияш?
3. Сылнымутан произведенийыште келшыше герой.



**Муниципальный этап олимпиады школьников
по марийскому языку и литературе
2023 – 2024 учебный год
11 класс**

Чылаже – 139 балл.

Пашалан 180 минут пуалтеш.

1. Скобкым почын, мут-влакым чын возыза. (10 балл)

Йыгыр (мут), коло (кумло), кид (возыш), мут (вундо), кылдыш (мут), книга (гудо), изак (шоляк), мут (пералт ыш), кандаш (миллион), вуйге (почге), шемалге (волгыдо), уш (акыл), еш (лѣм), кырча (марча), куд (т ѹж ем), вич (шѹде), т ореш (кут ынь), кап (кыл), йѹк (йѹан), вер (шѣр).

2. Орфограмме-влакым йымач удиралын ончыктыза. (5 балл)

Пѹгышт ѳ, икт аж -могайым, т оламыс, Ленат лан, илыш корнем.

3. Калыкмут-влакым возен пытарыза. (5 балл)

Поро еш илыш – ...

Жап чылажымат ...

Айдемым паша ...

Вѹдыш пурыде, ...

Пуше%оге пуше%огылан э%оерта, ...

4. Шомаклаште мут ыштыше ужашыштым ончыктыза. (5 балл)

Гармоньчылан, ошемаш, нигузеат, лудмашым, рвезылыкет.

5. Лишне мутлан синонимым-влакым ыштыза. (Каж не синонимлан 1 балл пуалт еш)

6. Урвалт е йымач кѹэмалтше савыртышын мом ончыктымжым умылтарыза. (5 балл)

7. Текстым лудын лекса. Палемдыме шомак-влакын ойлымаш ужашыштым ончыктыза. (10 балл)

Клат деч умбалне кѹж ге вѹт а-оралт е, кѹкше савар, кугу марлагапка. Кудывече покшелне лопка-лопка кудо шинча. Кудо кок омсан. Ик омса гыч кугу кудыш пурет, вес омса дене изи кудыш логалат, кумшо омса гыч адак т ѹж вак лект ат, шонет гын, кок омса гычат кудыш логал керт ат. Чыла омаж ат, т унам манмыла, «пу йолышт о» шинчен, т иде йолж о пет лялан кельшт арыме. Почмо еда кычырик-кочырик мурымыж дене пылышым йыгыж т арен. (Я. Алексейн.)

8. Ойлончым синтаксически лончылыза. (5 балл)

Волгалт мым шиж ын, выргыкт алын, пеледше мландым хот мокт алын, мот ор пѹт ѹсым шергылт ен, т урий чонешт ыш муралт ен.

9. Термин-влакым марлаш кусарыза. (5 балл)

Простое предложение, сложное предложение, сложносочинѣнное предложение, союзное сложное предложение, вопросительное предложение.

10. Писатель-влакын илыме жапыштым чын ончыктыза. (5 балл)

1) 1923 – 1971

а) Йыван Кырла

2) 1909 – 1943

б) Геннадий Матюковский

3) 1888 – 1937

в) Яныш Ялкайн

4) 1926-1994

г) Вениамин Иванов

5) 1906-1938

д) Сергей Чавайн

11. Пѹртѹс нерген сѹретлыме ужашым могай произведений гыч налме? Тыгак произведенийын авторжым палемдыза. (4 балл)

«Мардеж ушдымыла т олаша: изин-кутун шѹшка, пирыла урмыж еш, т аргылт ышла кычкыралеш, окнашке вуйдымо коракла т олын перна, оралт е леведыш йымак пурен, леведышым чыт ырыкт а, оралт е гоч лумым т ѹргыкт а – чылт ия сѹан марийла т олаша; ял вуйышт о шинчыше школ пѹрт ым савырал шуышашла т ѹча...»

Экземпляр № 2

12. Писатель-влакын чын лўмыштым, фамилийыштым да ачалўмыштым возыза. (5 балл)

- А) В.Абукаев
- Б) Н.Арбан
- В) Й.Кырла
- Г) Н. Лекайн
- Д) О.Ипай

13. Ончыктымo герой-влак могай произведений гыч улыт? Тыгак эше произведенийын авторжым да жанржым палемдыза. (9 балл)

- А) Эдик, Мигыта, Варвара Ивановна;
- Б) Шадт Булат, Пет Першут, Йыван Кырля;
- В) Лизук, Оксина, Элексей.

14. Произведений-влакын жанрыштым да нунын авторыштым палемдыза. (5 балл)

- А) «Чолга шўдыр»
- Б) «Ломберсолаште»
- В) «Андрей Толкын»
- Г) «Югорно»
- Д) «Алдиар»

15. Г. Тукай, М. Джалиль, Г. Ибрагимов могай пошкудо калык сылнымутым виянден шогеныт? (3 балл)

16. А. Волковын могай пьесыже Москвасе театр сценыште шыңдалтын? (3 балл)

17. Могай поэт тыге каласен? (5 балл)

«Корем шѣшпык» манын
Мыйым лѣмдыш калык:
Олык ден аркаште
Мыйын йѣк йо%оген;
Кажне корем йол гыч

Кукшо Вончо марте,
Э%оерла ташлалын,
Мур вѣдшор йоген.

18. Могай произведений гыч ужаш. Эше произведенийын жанржым да авторжым палемдыза. (9 балл)

А) Керек момат жапше деч коч чыташ ок лий. Тудын ачажат чытыш-чытышат, кўсыным пуаш лие. Кўсыным сайынрак пўртылташ манын, кумда анган, анысыр пундашан тегыт ведрaм руалтыш. Тегытше пел ведрат уке, пундашеш веле румбык кодын. Ведратым тудо ала-кузе поп вуйыш кумыктен шында.

Б) 1914 ий. Кенеж. Кожеръял ваштареш Шале чонгам шурнывече авырал налын ондал кучышыла коеш. Той гай тўсан уржа пасу, лай мардеж дене пел век тайнен, тенгыз вўдонла лупшалт, мўндыркў эрта. Шурно ўпш нерым тамлын чыгылта. Пасу мучко верын-верын калык коеш. Тиде хуторлан лекше марий-влак уржам тўредыт. Уржа-сорла але тўналын гына.

В) О, могай чевер солык! Шижалтеш, тыйын ыштыш-кучышет. Сolyкетат мурет гаяк мотор. Тый мыйын пўлекем налаш сўсанышыч. А мый тыйын кид гычет пўлекым уло кумыл дене налам ыле. Пўлекле тиде солыкетым, Тяви. Тый мыйым пиаланым ыштет ыле.

19. Сочинений. (10 балл.)

Ойырен налаш теме-влак.

1. Пиал нерген шонкалымаш.

2. Кє лияш, могай лияш?

3. Сылнымутан произведенийыште келшыше герой.